

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
Przedmiot i zakres historii myśli socjologiczno-ekonomicznej	13
Rozdział 1	
U źródeł cywilizacji	15
Czynniki stymulujące rozwój społeczeństw, państw i form życia ekonomicznego	15
Myśl społeczna i ekonomiczna starożytnego Egiptu i Mezopotamii	16
Pytania sprawdzające	20
Rozdział 2	
Rola Grecji starożytnej w kształtowaniu myśli społeczno-ekonomicznej	21
Myśl społeczna i ekonomiczna Grecji klasycznej	21
Refleksja społeczna hellenizmu	25
Pytania sprawdzające	27
Rozdział 3	
Myśl społeczna i ustrojowa Rzymu antycznego	28
Od narodzin państwa do republiki rzymskiej	28
Doktryna Polibiusza (200–118 p.n.e.)	29
Doktryna Marka Tuliusza Cyncerona (106–43 p.n.e.)	29
Pytania sprawdzające	30
Rozdział 4	
Społeczne i ekonomiczne idee wczesnego chrześcijaństwa	31
Moralne, społeczne i polityczne postulaty wczesnego chrześcijaństwa	31
Myśl społeczna św. Augustyna (354–430)	32
Myśl społeczna i ekonomiczna Bizancjum	34
Pytania sprawdzające	35
Rozdział 5	
Głównie tendencje myśli społecznej i ekonomicznej wieków średnich	36
Przeobrażenia polityczne i społeczne nowej epoki	36
Doktor anielski – św. Tomasz z Akwinu (1225–1274)	37
Pytania sprawdzające	40

Rozdział 6

Społeczna i ekonomiczna refleksja doby renesansu	41
Cechy charakterystyczne nowego okresu i spór o kształt Europy nowożytnej ...	41
Doktryna reformacji	43
Marcin Luter (1483–1546)	43
Tomasz Münzer (1460–1525)	44
Ulrich Zwingli (1484–1531)	44
Jan Kalwin (1509–1564)	45
Realizm polityczny	45
Niccolò Machiavelli (1469–1527)	45
Doktryna suwerenności monarszej	46
Jean Bodin (1530–1596)	46
Pytania sprawdzające	47

Rozdział 7

Społeczne i ekonomiczne idee utopii renesansowych	49
Odkrycia geograficzne oraz osiągnięcia techniczne jako przesłanki kształtowania idei utopijnych	49
Tomasz Morus (1478–1535)	49
Franciszek Bacon (1561–1626)	50
Tomasz Campanella (1568–1639)	51
Pytania sprawdzające	51

Rozdział 8

Polska myśl społeczno-ekonomiczna doby renesansu	52
Paweł Włodkowic z Brudzenia (ok. 1370–ok. 1435)	52
Jan Ostroróg (1436–1501)	52
Andrzej Frycz Modrzewski (1503–1572) jako reprezentant renesansowych idei społeczno-ekonomicznych	53
Pytania sprawdzające	54

Rozdział 9

Formowanie się ideologii nowożytnej. Konstrukcja praw natury jako podstawa doktryny mieszczańskiej	55
Wzrost pozycji mieszczaństwa – rewolucyjna walka o jej potwierdzenie w sferze życia politycznego	55
Idee praw natury na terenie Niderlandów	56
Hugo Grocjusz (1583–1645)	56
Doktryna praw naturalnych na terenie Anglii	57
Tomasz Hobbes (1588–1679) jako ideolog Wielkiej Rebelii	57
John Locke (1632–1704) jako ideolog Chwalebnej Rewolucji roku 1688	59
Pytania sprawdzające	61

Rozdział 10

Doktryna społeczna i ekonomiczna oświecenia francuskiego	62
Nowe tendencje w życiu intelektualnym i społeczno-ekonomicznym Francji pierwszej połowy wieku osiemnastego	62
Podstawy merkantyizmu	63
Myśl ekonomiczna i społeczna fizjokratyzmu	64
Voltaire (Wolter) (1694–1778) – autor fermentu intelektualnego oświecenia	66
Monteskiusz (1689–1755) – ideolog liberalizmu arystokratycznego	67
Jan Jakub Rousseau (1712–1778) – doktryna praw natury	69
Pytania sprawdzające	73

Rozdział 11

Spółeczno-ekonomiczna doktryna socjalizmu utopijnego	75
Wizja społeczeństwa egalitarnego	75
Meslier, Morelly, Mably	75
Pytania sprawdzające	77

Rozdział 12

Główne tendencje klasycznej ekonomii politycznej	78
Klasyczna ekonomia polityczna jako podstawa intelektualna kapitalizmu	78
Adam Smith (1723–1790)	79
Robert Malthus (1776–1834)	82
David Ricardo (1772–1823)	82
Pytania sprawdzające	83

Rozdział 13

Spółeczne, polityczne i ekonomiczne idee rewolucji francuskiej	84
Od monarchii absolutnej do monarchii konstytucyjnej	84
Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela	85
Babeuf (1760–1797) i Sprzysiężenie Równych	86
Napoleon Bonaparte (1769–1821) i bonapartyzm	86
Pytania sprawdzające	87

Rozdział 14

Myśl społeczna i ekonomiczna dziewiętnastego wieku	88
Oświecenie niemieckie	88
Myśl filozoficzna i społeczna Immanuela Kanta (1724–1804)	88
Johann Gottlieb Fichte (1762–1814)	92
Georg Friedrich Wilhelm Hegel (1770–1831)	94
Pytania sprawdzające	96

Rozdział 15

Spółeczne i polityczne idee konserwatyzmu	97
Legitymizm i doktryna teokratów	97
Joseph Marie de Maistre (1753–1821)	98
Louis G.A. de Bonald (1754–1840)	99
Edmund Burke (1729–1797)	100

Pytania sprawdzające	100
Rozdział 16	
Myśl społeczno-ekonomiczna i polityczna liberalizmu	101
Nowe tendencje pierwszych dekad dziewiętnastego wieku	101
Benjamin Constant (1767–1830)	102
Jeremy Bentham (1748–1832)	103
Alexis de Tocqueville (1805–1859)	105
John Stuart Mill (1806–1873) – demoliberalizm	107
Pytania sprawdzające	112
Rozdział 17	
Początki pozytywizmu i socjologii	114
Geneza pozytywizmu i jego cechy naczelné	114
Herbert Spencer (1820–1903)	116
Émile Durkheim (1858–1917)	117
Pytania sprawdzające	118
Rozdział 18	
Socjologiczne i ekonomiczne założenia socjalizmu i marksizmu	119
Główni reprezentanci socjalizmu utopijnego	119
Claude Henri de Saint-Simon (1760–1825)	119
Charles Fourier (1772–1835)	120
Robert Owen (1771–1858)	121
Karol Marks (1818–1883) – tzw. socjalizm naukowy	122
Pytania sprawdzające	126
Rozdział 19	
Spoleczne i ekonomiczne implikacje rewizjonizmu i reformizmu	127
Ferdynand Lassalle (1825–1864)	127
Socjalizm fabiański	128
Rewizjonizm Edwarda Bernsteina (1850–1932)	128
Pytania sprawdzające	129
Rozdział 20	
Anarchizm i anarchosyndykalizm	131
Przesłanki kształtowania ideologii anarchistycznej	131
William Godwin (1756–1836)	131
Pierre Joseph Proudhon (1809–1865)	132
Michaił Aleksandrowicz Bakunin (1814–1876)	133
Piotr Kropotkin (1842–1921)	134
Lew Tołstoj (1824–1910)	134
Georges Sorel (1847–1922) – anarchosyndykalizm	135
Pytania sprawdzające	137

138	Darwinizm społeczny
138	Ewolucjonizm jako fundament darwinizmu
139	Ludwik Gumpłowicz (1838-1909)
140	Max Weber (1864-1920) – twórca socjologii polityki i socjologii religii
141	Pytania sprawdzające
Rozdział 21	
142	Rasizm i nacjonalizm
142	Rozwój doktryn rasowych
142	Teoria rasowa Artura de Gobineau (1816-1882)
142	Georges Vacher de Lapouge (1854-1936)
143	Doktryna rasowo-antropologiczna Houstona Stewarta Chamberlaina (1855-1927)
144	Społeczne i polityczne idee Fryderyka Nietzschego (1844-1900)
145	Idee społeczne i polityczne nacjonalizmu
145	Narodziny nacjonalizmu
146	Główni przedstawiciele
146	Idee przewodnie nacjonalizmu niemieckiego
147	Heinrich von Treitschke (1834-1896)
147	Otto von Gierke (1841-1921)
148	Pytania sprawdzające
Rozdział 23	
149	Społeczne i ekonomiczne tezy doktryny Kościoła katolickiego w dziewiętnastym wieku
149	Legitymizm i jego następstwa
150	Leon XIII (pontyfikat 1878-1903) – doktryna odnowy
151	Kompromis z państwem liberalno-demokratycznym
152	Pytania sprawdzające
Rozdział 24	
154	Solidarystyczna teoria społeczeństwa i państwa
154	Leon Duguit (1859-1928)
156	Teoria cykli dziejowych w historiozofii Vilfredo Pareto (1848-1923)
158	Pytania sprawdzające
Rozdział 25	
159	Ideologia faszystwu i narodowego socjalizmu
159	Walka o władzę
160	Ideologia faszystwu
161	Wódz i elita
161	Korporacjonizm
162	Geneza nazizmu niemieckiego
162	Ideologia nazizmu
163	Rasizm i antysemityzm

Walka o przestrzeń życiową	163
Zasada wodzostwa	164
Pytania sprawdzające	164
Rozdział 26	
Leninizm, stalinizm i tzw. socjalizm realny	165
Włodzimierz Iljicz Lenin (1870–1924)	165
Teoria rozwoju społecznego – imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu	165
Rewolucja	166
Józef Stalin (1879–1953)	169
Partia komunistyczna nowego typu	169
Totalitarny charakter państwa	170
Destalinizacja i ewolucja systemu	171
Pytania sprawdzające	172
Rozdział 27	
Ideologia państwa dobrobytu	173
Złączy koncepcji państwa dobrobytu w ideologii demoliberalizmu oraz reformach Bismarcka	173
Reformy brytyjskie	174
New Deal	175
Państwo dobrobytu w doktrynie politycznej i ekonomicznej	175
William H. Beveridge (1879–1963)	175
Gunnar Myrdal (1898–1987)	176
Joseph A. Schumpeter (1883–1950)	177
John Kenneth Galbraith (1908–2006)	177
John Maynard Keynes (1883–1946)	178
Sterowanie konsumpcją	180
Inwestycje publiczne i polityka kredytowa	181
Wpływ doktryny państwa dobrobytu na rozwiązania ekonomiczne	182
Pytania sprawdzające	182
Rozdział 28	
Współczesne tendencje myśli społecznej i ekonomicznej	184
Personalizm Emmanuela Mouniera (1905–1950)	184
Teoria konwergencji	185
Doktryna menedżerów	186
Neoliberalizm	187
Konserwatyzm	188
Jürgen Habermas (1929)	189
Pytania sprawdzające	190
Zamiast zakończenia – globalizacja	191
Bibliografia	193